

INFOFICHE ZWITZERLAND

2009

Peter Wehrli

Geschäftsleiter Zentrum für Selbstbestimmtes Leben

OPZET VAN DEZE INFOFICHE

Het Expertisecentrum Onafhankelijk Leven heeft als doelstelling het verzamelen van expertise over directe financiering in Vlaanderen en Europa.

Een eerste rapport "Directe financiering in de zorg. Stand van zaken in 8 Europese landen" verscheen in Februari 2008. Het gaf een overzicht over de manier waarop directe financiering is georganiseerd in Nederland, Duitsland, Zweden, Verenigd Koninkrijk, Spanje, Frankrijk, Noorwegen en Finland.

Graag hadden wij dit onderzoek uitgebreid naar alle landen van Europa, maar daarvoor ontbreekt het ons aan middelen. Daarom schreven wij enkele experts omtrent directe financiering aan met de vraag of zij de situatie in hun land kort uit de doeken wilden doen. We gebruikten een vragenlijst als richtlijn. Dankzij de mensen die deze e-mails beantwoordden slaagden we erin deze extra informatie te verzamelen.

Deze tekst pretendeert bijgevolg niet volledig te zijn. Het is enkel de bedoeling informatie te geven over de belangrijkste initiatieven van directe financiering in verschillende Europese landen.

Peter Wehrli van de Geschäftsleiter Zentrum für Selbstbestimmtes Leben gaf ons volgende informatie.

STAND VAN ZAKEN DIRECTE FINANCIERING

ALGEMENE VRAGEN

1. Is er op nationaal niveau een wet die direct financiering regelt?

In Zwitserland bestaat er zowel een (heel klein) systeem van directe financiering: "the impotence allowance" (vanaf antwoord 5) als een piloot project voor een echt persoonlijke assistentie budget (zie antwoord 3).

Sowieso zijn er weinig mensen die met een budget werken .

2. Wat is de dimensie van het piloot project of experiment?

- **Hoe veel mensen nemen deel aan het piloot project of het experiment?**
250.
- **Hoe lang loopt het project al en tot hoe lang zal het nog lopen?**
Van 2004 tot (heel waarschijnlijk) 2011.
- **Hoeveel geld wordt er geïnvesteerd in het project? Hoeveel gaat naar de personen met een handicap en hoeveel gaat er naar het totale project?**
Er gaat 34 miljoen Sfr (=ongeveer 22.5 miljoen €) naar de personen met een handicap en 38,5 miljoen Sfr (=ongeveer 25.5 miljoen €) naar het totale project.
- **Wat zijn de doelstellingen van het project?**
De middelen, kosten en effecten evalueren van directe financiering in vergelijking met het huidige systeem van institutionele financiering.

- **Wat mag en kan je doen met het budget dat je ontvangt binnen het project?**
90% moet worden gebruikt voor de lonen en sociale zekerheid van de persoonlijke assistenten. Er moet rekenschap worden gegeven over elke uitgegeven cent. Ongeveer 10 % kan vrijelijk worden gebruikt voor extra kosten verbonden aan de assistentie zoals de tickets voor de assistenten enz.

Opmerking:

Het huidige piloot project zal waarschijnlijk leiden tot een nieuwe wet die in werking zal treden in 2010. Er zal een budget worden toegekend volgens individuele noden, veel hoger dan het huidige. Maar waarschijnlijk zal het beperkt zijn tot volwassen personen met een fysieke beperking op de leeftijd wanneer ze actief zijn.

3. Indien er geen directe financiering is, hoe wordt de ondersteuning van personen met een handicap dan geregeld?

- **Welke soort ondersteuning wordt er aangeboden?**
Er is een beperkt aanbod van thuiszorgdiensten. Het gaat over een ondersteuning van maximum ongeveer 1,5 uur per dag. De diensten die beperkt zijn tot "medische diensten" worden betaald door de private gezondheidsverzekering. Indien dit niet genoeg is zijn er de plaatsen in voorzieningen.
- **Kunnen mensen onderhandelen over de ondersteuning die hen wordt aangeboden?**
Neen.
- **Hoe lang duurt het tussen de aanvraag en de eigenlijke ontvangst van ondersteuning. Is er een wachtlijst?**
Voor thuiszorgdiensten duurt het normaal gezien enkele dagen eer je ondersteuning ontvangt. Voor voorzieningen zijn er wachtlijsten, het kan maanden tot jaren duren eer je een plaats krijgt in een voorziening.
- **Kunnen mensen kiezen tussen verschillende voorzieningen?**
Normaal gezien niet, aangezien de vraag veel hoger is dan het aantal vrije plaatsen in voorzieningen. Er is wel een beperkte keuze voor personen met een lichtere ondersteuningsnood. Voorzieningen willen deze groep graag opnemen zodat zij de personen met een zware ondersteuningsnood kunnen subsidiëren.
- **Zijn de voorzieningen private initiatieven of van de overheid? Indien privaat, zijn ze dan non-profit of ook commerciële?**
Over het algemeen zijn het private vzw's ondersteund door de overheid, en kantonale- en gemeenschapssubsidies
- **Moeten mensen zelf een bijdrage betalen voor de zorg of is deze gratis-volledig gedekt door de overheid?**
In een voorziening moet bijna alles door de mensen zelf worden betaald. Er wordt rekening gehouden met de bezittingen van de persoon, inclusief 1/5de van hun spaargeld en activa. Als zakgeld wordt een minimaal bedrag van 300-400 Sfr (=200-265€) gerekend.
- **Is er controle op de voorzieningen? Op welke manier wordt hun kwaliteit gecontroleerd?**

Controles zijn zeldzaam, (1-2 keer per jaar) en altijd aangekondigd. "Kwaliteit" (of wat de overheid beschouwd als kwaliteit) wordt gecontroleerd door een kwaliteit management systeem en de scholingsgraad van het personeel.

VRAGEN OVER DIRECTE FINANCIERING

4. Wat is de doelgroep voor directe financiering? Hoe wordt die bepaald?

- **Is er een minimum of maximum leeftijdsgrens?**
De maximum leeftijd is 65 (pensioenleeftijd)
- **Is het budget vooral bedoeld voor personen met een handicap of ook als gezondheidszorg of voor ouderen?**
Het is enkel bedoeld voor personen met een handicap.
- **Geldt het ook voor personen met een verstandelijke handicap of is er voor hen een speciale regeling voorzien?**
Personen met een intellectuele of psychiatrische handicap kunnen in theorie een zeer beperkt persoonlijk budget ontvangen. Het gaat over 400 Sfr per maand, of 265€. Dit gebeurt slechts uitzonderlijk aangezien deze personen zelden worden ondersteund om een persoonlijk budget aan te vragen.

5. Op welke basis wordt de hoogte van je budget bepaald?

- **Op basis van een individueel onderzoek naar je handicap/ondersteuningsbehoefte?**
Er zijn drie globale niveaus afhankelijk van de assistentienood op 5 levensdomeinen. Je kan 400 (=265€), 700(=465€) of 1700 (=1130€) Sfr per maand ontvangen. Deze 'levensdomeinen' worden vooral gedefinieerd door fysische beperkingen (vb opstaan, eten, kleden, wassen, toilet etc)
- **Heeft je eigen inkomen of dat van de mensen met wie je samenwoont invloed op de hoogte van het budget?**
Neen
- **Dekt het budget de kosten die je maakt voor je ondersteuning of wordt er verwacht dat je een deel zelf bijdraagt?**
Omdat het budget veel kleiner is dan de kost van de eigenlijke ondersteuningsnood, wordt het door de meeste mensen gezien als een aanvulling op de magere tegemoetkoming voor personen met een handicap en niet echt gebruikt voor persoonlijke assistentie.
Indien de persoon in een voorziening zit, krijgt deze laatste dit geld.

6. Wordt het budget beschouwd als een inkomen, moet je er belastingen op betalen?

Niet echt, maar de belastingswet laat kortingen toe op medische uitgaven. Als je een persoonlijk budget ontvangt (impotence allocation) moet dit worden afgetrokken van de korting voor de medische uitgaven.

7. Gaat het budget naar de persoon met een handicap of diens wettelijke vertegenwoordiger (kinderen, personen onder juridisch beschermingsstatuut) zelf? Is er een mogelijkheid of verplichting dat het budget naar een derde partij gaat? Vb. een zorgkantoor een coöperatieve, de overheid zelf?

Het budget gaat direct naar de persoon, behalve als de persoon in een voorziening verblijft of een wettige vertegenwoordiger heeft.

8. Gaat het om cash of om een cheque?

Het gaat om cash.

9. Heb je het recht om zelf de inhoud van de ondersteuning te bepalen? Of legt de overheid vast waarvoor je het moet gebruiken?

Je mag de inhoud van je ondersteuning volledig zelf bepalen, het wordt niet gecontroleerd.

10. Moeten assistenten aan bepaalde eisen van de overheid voldoen, stelt de overheid criteria op? Vb. enkel langdurig werklozen, enkel personen met specifieke opleiding, enkel niet-commerciële dienstverleners etc.

Er worden geen criteria opgesteld.

11. Kan je mantelzorg (familielid of partner) betalen met je budget?

Er worden geen criteria opgesteld.

12. Kun je met je budget ook hulpmiddelen kopen of is dat een aparte regeling?

Hulpmiddelen worden volledig betaald door de 'invaliden verzekering'. Er is geen verband met de "impotence allowance".

13. Kun je zelf beslissen wanneer je ondersteuning krijgt? Bijvoorbeeld: nacht, weekend...

Je bent volledig vrij om het budget te besteden maar het bedrag dat je krijgt is hoe dan ook te weinig. Het maximum bedrag, wanneer je hulp nodig hebt op alle levensdomeinen zou goed zijn voor ongeveer 60u in de maand, het minimum bedrag voor ongeveer 12 uur per maand.

14. Kun je zelf beslissen waar je ondersteuning krijgt? Bijvoorbeeld: thuis, op de werkvloer, in de klas, in een collectieve woonvorm...

Je kan dit volledig zelf beslissen.

15. Wat is het minimumbudget? Wat is het maximumbudget? Wat is het gemiddelde budget?

Voor het maximum en minimum bedrag, zie vraag 5. Het gemiddelde budget zal waarschijnlijk het laagste bedrag benaderen, want er zitten meer mensen in de laagste categorie dan er zitten in de twee hogere categorieën.

16. Hoeveel mensen werken er met een budget en hoe lang bestaat die mogelijkheid al?

Er zijn 35.000 mensen die een budget ontvangen. Het bestaat al 20 jaar voor personen met een fysieke beperkingen maar slechts twee jaar voor personen met een intellectuele of psychiatrische beperking.

17. Hoe gebeurt de betaling? 1 maal per jaar of verschillende keren? Als terugbetaling of als voorschot?

De betaling gebeurt maandelijks, op het einde van de maand.

18. Wie doet de uitbetaling: de gemeente, de provincie etc. ?

Het is de nationale 'invaliditeitsverzekering' die betaalt via kantonale betalingsagentschappen.

19. Hoe gebeurt de verantwoording van de besteding van het budget? Moet je een vb een contract kunnen voorleggen? Facturen?

Er wordt totaal geen verantwoording gevraagd.

20. Wordt je als budgethouder ondersteund door een vereniging of dienst bij het beheer van uw budget, de onderhandeling met dienstverleners, het werkgeverschap. Bestaat er speciale begeleiding voor personen met een verstandelijke handicap?

Er zijn verschillende specifieke vzw's die ondersteuning bieden voor personen met een handicap. Wat betreft persoonlijke budgetten is er echter weinig kennis aanwezig. Zeker personen met een intellectuele en psychiatrische beperking krijgen geen ondersteuning of informatie over de mogelijkheid om te werken met een persoonlijk budget .

21. Is er een probleem met het vinden van geschikt personeel of diensten?

Hoewel er wel voor wordt gevreesd is dit geen probleem.

22. Hoeveel tijd zit er ongeveer tussen aanvraag en ontvangst budget? Moet je lang wachten?

De procedure voor een beslissing van de invaliditeitsverzekering duurt ongeveer 2 tot 6 maanden. Er is geen wachtlijst.

23. Hoe wordt het werken met directe financiering geëvalueerd door de overheid, de voorzieningen, de gebruikers? Wat zijn hun reacties op directe financiering?

De overheid heeft net betaald voor een wetenschappelijk studie om te weten te komen waarom de 'impotence allowance' zo zelden wordt gebruikt. De belangrijkste bevinding was dat traditionele organisaties voor personen met een handicap hun cliënteel niet informeren over deze mogelijkheid, noch ondersteunen ze hen om dit te krijgen en te gebruiken.

De organisaties die ondersteuning bieden aan personen met een verstandelijke beperking klagen dat de toewijzingscriteria volledig gericht zijn op personen met een fysieke beperking en de noden van hun cliënteel niet dekken.

Alle organisaties vechten voor een beter systeem, want de 'impotence allowance' is veel te laag om kosten voor persoonlijke assistentie te dekken. Daarom is er dan ook een piloot project gestart voor een persoonlijke assistentie budget.

24. Op welke manier beïnvloed de directe financiering het macro budget?

Op geen enkele manier.